

Territoriale Dagsorden 2030

En fremtid for alle steder

RESUMÉ

#TerritorialAgenda A future for all places

Uformelt møde den ministrene med ansvar for
fysisk planlægning, territorial udvikling og/eller
territorial samhørighed

1. december 2020, Tyskland

RESUMÉ Territoriale Dagsorden 2030

I Europa har de voksende uligheder mellem steder og mellem mennesker samt den uholdbare udvikling nået et kritisk niveau. Der er behov for en øget samordnet indsats på alle geografiske og forvaltningsmæssige niveauer for at sikre positive fremtidsperspektiver for alle mennesker, samfund og steder i Europa. Tiden er inde til bedre at forstå og i tilstrækkelig grad tage fat på de territoriale virkninger af sektorpolitikkerne. Vi søger at bidrage til bæredygtig udvikling og holde Europa sammen.

Dette er et resumé af den territoriale dagsorden 2030, som vi, ministrene med ansvar for fysisk planlægning, territorial udvikling og/eller territorial samhørighed, i samarbejde med Kommissionen, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Regionsudvalg, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Den Europæiske Investeringsbank-Gruppe og relevante europæiske og nationale sammenslutninger er enige om.

Den territoriale dagsorden understreger betydningen af og udstikker retningslinjer for strategisk fysisk planlægning og opfordrer til at styrke sektorpolitikernes territoriale dimension på alle forvaltningsniveauer. Den søger at fremme en inklusiv og bæredygtig fremtid for alle steder og bidrage til at nå målene for bæredygtig udvikling i Europa.

Dette skal baseres på

- en fælles forståelse af, at udviklingsbehovene og virkningerne af den fremtidige udvikling varierer fra sted til sted i Europa
- samarbejde og koordinering mellem steder, myndighedsniveauer, politikområder og samfundsgrupper med henblik på at løse komplekse problemer og udnytte forskellige muligheder.

Vi definerer derfor to overordnede mål, nemlig et retfærdigt Europa og et grønt Europa, som har seks prioriteter for udviklingen af det europæiske område som helhed og for alle steder i det europæiske område.

I forbindelse med revisionen af den territoriale dagsorden har covid-19-pandemien ændret politikudformningen og de fremtidige udviklingsperspektiver. Da konsekvenserne og de politiske reaktioner varierer fra land til land på grund af forskellige forhold, viser pandemien, at territorier har stor betydning og er stærkt afhængige af hinanden. Territorial samhørighed bør spille en vigtig rolle i genopretningsprocessen. Territoriale udviklingspolitikker og samarbejde om fælles mål er afgørende for at øge kommunernes, regionernes og landenes modstandsdygtighed og samtidig styrke deres genopretningsprocesser.

Hvorfor vi er nødt til at handle

Vi har gennemgået den territoriale dagsorden, der blev lanceret i 2007 og ajourført i 2011, og vi har taget hensyn til de seneste rapporter fra Kommissionen, Det Europæiske Regionsudvalg, Den Europæiske Investeringsbank-Gruppe og ESPON.

Europa har mange forskellige typer områder, f.eks. hovedstadsregioner, storbyområder, små og mellemstore byer, bynære områder, landdistrikter, indre randområder, randområder, nordligste områder, tyndt befolkede områder, øer, kystområder, bjergområder, regioner i den yderste periferi, grænseoverskridende regioner, makroregioner, områder med demografisk tilbagegang og områder med økonomisk omstilling og industriel omstilling. Disse har meget forskellige udviklingspotentialer og udfordringer. På alle niveauer, fra sublokalt til fælleseuropæisk, er der voksende økonomiske og sociale forskelle mellem steder og mellem mennesker, samtidig med at der er miljømæssige risici og belastninger. Disse forskelle skyldes stordriftsfordele, ulige adgang til markeder og kvalificeret arbejdskraft samt forskelle i kvaliteten af forvaltningen og de offentlige tjenester. Desuden påvirker forbindelser og strømme mellem steder, navnlig langs korridorer, mulighederne for at realisere potentiale eller reagere på udfordringer.

Kvaliteten af forvaltningen og styringsprocesserne er et vigtigt tværgående princip for lokal, regional, national og europæisk udvikling. Den er vigtig for velfærden i samfundet og er en forudsætning for en langsigtet bæredygtig forøgelse af levestandarder, investeringer, social tillid og politisk legitimitet.

Der er behov for at handle, i takt med at mennesker og steder glider fra hinanden — hvilket skaber stigende ubalancer og uligheder, f.eks. på følgende områder:

- Livskvalitet
- Tjenesteydelser af almen interesse
- Demografiske og samfundsmæssige ubalancer
- Digitalisering og den 4. industrielle revolution
- Beskæftigelse og økonomisk udvikling
- Indbyrdes afhængighed mellem steder
- Global integration

Der er behov for at reagere på det stigende pres vedrørende bæredygtig udvikling og klimaændringer, f.eks. på følgende områder:

- Klimaændringer
- Tab af biodiversitet og arealanvendelse
- Luft-, jord- og vandkvalitet
- Sikker, økonomisk overkommelig og bæredygtig energi
- Retfærdig omstilling
- Cirkulære værdikæder
- Natur, landskab og kulturarv

Territoriale prioriteter for Europa

Et retfærdigt Europa, der tilbyder fremtidsperspektiver for alle steder og mennesker

ET AFBALANCERET EUROPA

En mere afbalanceret territorial udvikling ved hjælp af Europas mangfoldighed

- Vi vil tage skridt til at tilskynde bydele, lokalsamfund, kommuner, amter, regioner og medlemsstater til at samarbejde om svar på globale samfundsmæssige udfordringer og forbedring af arbejds-, leve- og forretningsforholdene alle steder samt styrkelse af den socioøkonomiske velstand, innovationskapaciteten, positioner i globale værdikæder og den globale konkurrenceevne i hele Europa.
- Vi opfordrer politiske beslutningstagere på alle niveauer til at fremme polycentriske udviklingsmodeller, der tilbyder alle steder en rolle.
- Vi vil træffe foranstaltninger for at tilskynde beslutningstagere på alle forvaltningsniveauer til at frigøre det unikke potentiale i territorier med specifikke geografiske områder og på passende vis tackle disse områders begrænsninger gennem integrerede og samarbejdsbaserede tilgange.

FUNKTIONELLE REGIONER

Konvergerende lokal og regional udvikling, mindre ulighed mellem steder

- Vi vil søge dialog med beslutningstagere i byer af alle størrelser for at anvende en integreret tilgang til forvaltning på flere niveauer. Dette indebærer inddragelse af personer fra forskellige forvaltningsniveauer, navnlig lokale og regionale, samt forskellige politikområder og samfundsgrupper.
- Vi vil samarbejde med lokale og regionale beslutningstagere for at styrke samarbejdet om langsigtede stedbaserede strategier og håndtere bæredygtige funktionelle forbindelser mellem naboområder.

INTEGRATION UD OVER GRÆNSER

Lettere at bo og arbejde på tværs af nationale grænser

- Vi vil gøre en indsats for at integrere et stabilt grænseoverskridende, tværnationalt og interregionalt samarbejde i makroregionale, nationale, regionale og lokale udviklingsstrategier. Vi støtter også udviklingen af nye strategiske dokumenter, hvor det er nødvendigt, og fremme af fælles udvikling, der inddrager borgerne på tværs af grænserne.
- Vi vil intensivere dialogen med politiske beslutningstagere på alle forvaltningsniveauer for at koordinere nationale sektorpolitikker mellem lande og mindske eksisterende hindringer for samarbejde.

Et grønt Europa, der beskytter fælles eksistensgrundlag og former samfundsmæssig omstilling

ET SUNDT MILJØ

Bedre økologiske eksistensgrundlag, klimaneutrale og modstandsdygtige byer og regioner

- Vi støtter udviklingen af naturbaserede løsninger samt grønne og blå infrastrukturnetværk, der forbinder økosystemer og beskyttede områder inden for fysisk planlægning, arealforvaltning og andre politikker, og udviklingen af nye krisestyringsværktøjer for at øge sikkerheden og modstandsdygtigheden for steder.
- Vi vil respektere de naturlige grænser for Europas fælles eksistensgrundlag og øge modstandsdygtigheden på alle steder, der påvirkes af klimaændringer.
- Vi vil koncentrere os om at styrke bevidstheden og give lokale og regionale samfund mulighed for at beskytte, rehabilitere, udnytte og genanvende deres (byggede) miljøer, landskaber, materielle og immaterielle kulturelle aktiver og andre unikke værdier ved hjælp af instrumenter under EU's samhørighedspolitik, politik for udvikling af landdistrikter, fysisk planlægning eller andre værktøjer, der bl.a. fremmer integreret territorial eller lokal udvikling.

CIRKULÆR ØKONOMI

Stærke og bæredygtige lokale økonomier i en globaliseret verden

- Vi støtter Europas omstilling til en cirkulær økonomi og udviklingen af stedbaserede industrielle symbioseprocesser, der også tager hensyn til behovet for bæredygtig jordbunds- og arealanvendelse.
- Vi støtter udviklingen af lokale og regionale strategier for cirkulær økonomi, der forbinder lokale og globale økonomier.
- Vi opfordrer til en styrkelse af innovationskapaciteten i alle regioner, herunder lokale strategier for energiomstilling og foranstaltninger inden for byggeri, transport og bioøkonomi.

BÆREDYGTIGE FORBINDELSER

Bæredygtig digital og fysisk konnektivitet for steder

- Vi vil opfordre interessenterne til at indlede en dialog om behovet for tilstrækkelig adgang til hurtige faste og mobile kommunikationsnetværk alle steder og behovet for en digital infrastruktur med et lavt kulstoffodaftryk og lav indvirkning på menneskers sundhed.
- Vi vil yderligere forbedre forbindelserne mellem den regionale planlægning og udviklingen af transeuropæiske net (TEN), navnlig langs hovednetkorridorerne. Forbindelser mellem alle steder og store transportknudepunkter understøtter internationale handelsforbindelser og lokale udviklingsmuligheder.

- Vi opfordrer fysiske planlæggere og transportplanlæggere til at udforske nye socialt og miljømæssigt progressive modeller for lokal og regional mobilitet og til at samarbejde om multimodal og miljøvenlig adgang til og inden for bycentre.

Gennemførelse af prioriteter

Prioriteterne i den territoriale dagsorden 2030 skal understøttes af tiltag fra engagerede aktører. Først da kan prioriteter og bekymringer i den territoriale dagsorden med hensyn til geografiske uligheder og omstillingen til en kulstof-/klimaneutral økonomi håndteres på passende vis. Samlet set bør tiltagene styrke

- forvaltning på flere niveauer
- stedbaserede tilgange
- koordinerede territoriale virkninger og sammenhæng i sektorpolitikken
- samarbejde mellem territorier
- territorial samhørighed på europæisk plan
- territorial samhørighed på grænseoverskridende, tværnationalt, inter- og intraregionalt plan
- medlemsstaternes og nabolandenes bidrag til territorial samhørighed.

Gennemførelsen af den territoriale dagsorden afhænger af uformelt samarbejde på flere niveauer mellem medlemsstaterne, de subnationale myndigheder, Kommissionen, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Regionsudvalg, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Den Europæiske Investeringsbank og andre relevante aktører. Anvendelsen af den territoriale dagsorden vil drage fordel af samarbejdet med dem, der er ansvarlige for dagsordenen for byerne, det nye Leipzigcharter, EU's samhørighedspolitik og politikken for udvikling af landdistrikter, gennemførelsen af EU's genopretningsplan og EU's makroregionale strategier og havområdestrategier.

Foranstaltninger, der gennemfører den territoriale dagsorden i praksis, kan træffes på ethvert forvaltningsniveau og kan variere med hensyn til karakter og fokus. Alle centrale aktører opfordres til at gennemføre den territoriale dagsorden inden for rammerne af deres almindelige mandat.

For at inspirere til fælles aktioner i hele Europa demonstreres, afprøves og udvikles der i pilotprojekter praksisser, der bidrager til opnåelse af prioriteterne for den territoriale dagsorden. Alle opfordres til nøje at følge disse tiltag, lade sig inspirere af dem og fremsætte forslag til nye tiltag.

Opfølgning

Vi anmoder de kommende formandskaber for Rådet for Den Europæiske Union om at følge op på den territoriale dagsorden 2030 og yderligere styrke kommunikationen, anvendelsen og forvaltningen af den:

- Meddelelse om fremskridt med hensyn til gennemførelsen af den territoriale dagsorden og markering af det 25. og 30. jubilæum for det europæiske fysiske og funktionelle udviklingsperspektiv (1999) i 2024 og 2029 og 20-året for den territoriale dagsorden (2007) i 2027.
- Anvendelse af den territoriale dagsorden, herunder en drøftelse af fremskridt, herunder pilotaktioner.
- Forvaltning med fokus på en statusopgørelse i 2024, herunder gennemgang af forvaltningssystemet, fremskridt i gennemførelsen og relevans af prioriteterne. Dette vil ske i lyset af forberedelserne til EU's samhørighedspolitik efter 2027. Formandskabet for Rådet for Den Europæiske Union i første halvdel af 2025 opfordres til at afholde et uformelt ministermøde, der skal danne grundlag for en afgørelse om en eventuel fornyelse af den territoriale dagsorden 2030.

Følg gennemførelsesprocessen på
territorialagenda.eu